

STREHE RUDARJEM TRGAJO, A BREZ USPEHA

To je eno zadnjih sredstev, s katerim upajo trdoserčni podjetniki ugnati stavkujoče rudarje.

Pittsburgh, Pa. — Pittsburgh Terminal Coal kompanija je prišla podirati strehe na svojih kompanijskih hišah, da prisili stavkujoče rudarje na vrnite pa delo.

Kompanija je imela prav malo sreče, da obratuje svoje premogovnike pri Coverdalu in Castle Shanonu s stavkokazi.

Kompanija si prizadeva na vse načine, da bi zlomila duh rudarjev. V Castle Shanonu je zaprla pitno vodo, tako da morajo stavkarji nositi skoraj miljo daleč pitno vodo.

V minoletem tednu je bilo šest družin s doma. Kompanija se je poslužila te prilike, da je dala vlogi v njih stanovanja in zmoži vse njih pohištvo v hlev.

Ker poizkusi za izgon rudarjev ne gredo po volji kompanije, izjavlja, da ima pravico preseeliti svojo lastnino. In tako je odredila, da se strga dol streha s šest hiš.

Sinclairjev boj z bostonsko cenzuro

Socialistični pisatelj je prišel na novo idejo, ki mu je prinesla na tisoče odjemalcev njegove prepovedane knjige.

Boston, Mass. — Upton Sinclair je še vedno na bojni fronti v Bostonu. Ko mu je izpodlel prvi načrt, da prisili sodišče na razsodbo glede moralnosti sv. pisma in Shakespearejevih dram.

Rudarska stavka se je razširila v Pennsylvaniji

Zdaj so vsi organizirani rudarji zunaj premogovnikov. — Prihodnji meseci bodo meseci preizkušnje za organizirane rudarje v Pennsylvaniji.

Johnstown, Pa. — Štirinajst tisoč rudarjev na centralnem premogovnem polju Pennsylvanije, ki se razteza južno in severno od gorovja Allegheny in je približno sto milj vzhodno od Pittsburgha, je odložilo orodje in se pridružil 150.000 rudarjem, ki so na stavki od dne 1. aprila.

Organizirani rudarji v vseh premogovnikih od Altoone do premogovnih mest v Illinoisu in Iowa ne delajo, in tako je stavka rudarjev glede obseznosti zadobila skoraj naroden značaj.

Stavko rudarjev na centralnem premogovnem polju so izsilili podjetniki, ker so izročili rudarjev ultimatum, da z dnem prvega julija stopi v veljavo znižanje mezde za dvajset odstotkov.

Američani invadirali Moskvo

Razni protokoli razmer v sovjetskih republikah prihajajo v vedno večjem številu.

Moskva, 8. jul. — Prednja straža mnogih letošnjih obiskovalcev sovjetske Rusije iz Združenih držav je te dni dospela v Moskvo.

Med prvimi posetniki, ki so prišli v Moskvo, je bostonski trgovski podjetnik Edward A. Filene, profesor Jerome Davis z Yale, senator Frank L. Fay iz Greenville, Pa., odvetnik Clarence F. DeKnight iz Washington in dr. Jasper J. Mayer, klinični psiholog filmske družbe Laasy Famous Players iz Hollywooda.

Drugi, ki so na potu iz Leningrada v Moskvo, so bostonski kapitalist Albert F. Bemis, mrs. Jacob Bauer in njena hči iz Chicaga in R. A. Waller z ženo iz Kewaneeja, Ill.

Delavčeve dividende

Podpora za rudarje postaja problem

V ta namen se je že obdržala konferenca. — Pričakuje se poziv na vse organizirane delavce, da pridejo rudarjem na pomoč.

Pittsburgh, Pa. — Osem in petdeset rudarjev od 34 lokalnih organizacij rudarske organizacije se je udeležilo konferenca v Pittsburghu za odpravo nekaj stotin rudarjev.

Večji podjetniki, ki so jih vodili interesi New York Central železniške družbe, so za znižanje mezde. Dozdej še niso oglašali ti velepodjetniki za stavkoke, in tudi ne kažejo volje, da nadomestijo organizirane rudarje s stavkokazi, zato je unija dovolila, da ostanejo na delu strojevodje, delavci pri sesalkah in drugi, ki so potrebni, da se premogovniki ohranijo v dobrem stanju, dokler so plačani po unijjski lestvici.

Prihodnji meseci bodo meseci velike preizkušnje v tem distriktu. Ta preizkušnja bo veliko večja, kot za rudarje v pittsburghskem distriktu, ker je v tem distriktu veliko neunijjskih premogovnikov. Pričakuje se, da se izda na neunijjske rudarje v tem distriktu poziv, da se pridružijo borbi za mezdo.

Pogajanja s cestnoželezniškimi baroni v Chicagu

Konferiranje s nameščenci uličnih železnic odloženo za osem dni. Baroni nečejo dati povlika.

Chicago. — Pogajanja med cestnoželezniškimi baroni in delavci uličnih železnic v Chicagu so bila v četrtek pretrgana in odložena za en teden, medtem pa se vrše konference med lastniki in nameščenci nadulčnih železnic.

V petek se je definitivno izvedelo, da magnetje uličnih in nadulčnih železnic nečejo dati niti centa meznega povlika, ponujajo pa delavcem zavarovalniško polico za \$1000 in \$20 tedenske bolniške podpore.

Govorica se širi, da so voditelji unije cestnoželezniških nameščencev pri volji obnoviti staro pogodbo in s tem preprečiti štrajk. Ker pa se je članstvo unije z veliko večino izreklo za zvišanje mezde, morajo voditelji dati članom na glasovanje vsak drugi sklep.

Mladenci se je obesil, ker ga je očel okaral.

Organiziranje avtomobilskih delavcev v zamahu

Glavni organizator ima svobodne roke. — Organizatorji bodo določili taktiko pri organiziranju delavcev. — Vohunstvo je dobro razvito med avtomobilskimi delavci.

Washington, D. C. — V mesecu juliju so faktično pričeli organizirati avtomobilske delavce v Detroitu. Organiziranje teh delavcev je pričelo brez vika in krika. Kampanja je pričela dne 5. aprila s poltucata organizatorjev, katerim načeluje Paul Smith od Ameriške delavske federacije.

Smith se je nastanil in odvrnil svoj glavni stan v Detroitu dne 28. junija. Prvi teden je konferiral z organizatorji strojnikov, električarjev, tapetnih in drugih rokodelcev. Smith ima proste roke za izdelanje načrta za kampanjsko strategijo.

Henry Ford je dne petega julija priobčil intervju, v katerem pripoveduje, da pet dni dela v tednu pride zanesljivo v avtomobilski industriji in da v njegovih podjetjih ne bodo nasprotovani unijam, dokler unije ne bodo ovirale produkcije. Povedati se pa ne more, ali je Ford priobčil ta intervju, ker je tega dne pričela kampanja za organiziranje avtomobilskih delavcev, ali so pa nanj vplivali drugi vzroki.

Pri zadetih je kakšnih dvajset unij v tej največji organizatorni kampanji, ki je največja od stavke jeklarskih delavcev leta 1919, da se delavci organizirajo v zvezni uniji, ki ima poslovnico od Ameriške delavske federacije. Te unije pa niso predpisale taktike, po kateri se morajo ravnati organizatorji, ampak so prepustile taktična vprašanja organizatorjem, ki delajo pod vodstvom Smitha, da ukrenejo to, kar smatrajo za najboljša.

Smith in njemu podrejeni organizatorji razpravljajo, ali prično najprvo z organiziranjem v podjetjih Forda in General Motors kompanije, ali se lotijo manjših podjetij. Neka kom-

Obrambni dnevi na bo več

Opozicija in brezbržnost sta bili tako veliki proti njim, da bodo opušteni.

Washington, D. C. — Vojni department ne bo več obdržal obrambnih dnevov, kajti brezbržnost in opozicija proti njim sta bili veliki.

Slučaji umobolnosti se niso zmanjšali.

Organiziranje avtomobilskih delavcev v zamahu

Glavni organizator ima svobodne roke. — Organizatorji bodo določili taktiko pri organiziranju delavcev. — Vohunstvo je dobro razvito med avtomobilskimi delavci.

Washington, D. C. — V mesecu juliju so faktično pričeli organizirati avtomobilske delavce v Detroitu. Organiziranje teh delavcev je pričelo brez vika in krika. Kampanja je pričela dne 5. aprila s poltucata organizatorjev, katerim načeluje Paul Smith od Ameriške delavske federacije.

Smith se je nastanil in odvrnil svoj glavni stan v Detroitu dne 28. junija. Prvi teden je konferiral z organizatorji strojnikov, električarjev, tapetnih in drugih rokodelcev. Smith ima proste roke za izdelanje načrta za kampanjsko strategijo.

Henry Ford je dne petega julija priobčil intervju, v katerem pripoveduje, da pet dni dela v tednu pride zanesljivo v avtomobilski industriji in da v njegovih podjetjih ne bodo nasprotovani unijam, dokler unije ne bodo ovirale produkcije. Povedati se pa ne more, ali je Ford priobčil ta intervju, ker je tega dne pričela kampanja za organiziranje avtomobilskih delavcev, ali so pa nanj vplivali drugi vzroki.

Pri zadetih je kakšnih dvajset unij v tej največji organizatorni kampanji, ki je največja od stavke jeklarskih delavcev leta 1919, da se delavci organizirajo v zvezni uniji, ki ima poslovnico od Ameriške delavske federacije. Te unije pa niso predpisale taktike, po kateri se morajo ravnati organizatorji, ampak so prepustile taktična vprašanja organizatorjem, ki delajo pod vodstvom Smitha, da ukrenejo to, kar smatrajo za najboljša.

Smith in njemu podrejeni organizatorji razpravljajo, ali prično najprvo z organiziranjem v podjetjih Forda in General Motors kompanije, ali se lotijo manjših podjetij. Neka kom-

Levin najel Francoza za obratni polet

Drouhin, ki se je pripravil za polet čez morje, bo pilotiral "Columbio" in milijonarja. Morda bosta letela v Chicagu.

Paris, 8. jul. — Charles A. Levin, ki se je spril s Chamberlinom, je včeraj dobil francoškega letalca, ki bo pilotiral "Columbio" na obratnem poletu v Ameriko. Letalec je poročnik Maurice Drouhin, ki se že več tednov pripravja na polet iz Pariza v New York, da popravi slab vtis z izgubo Nungesserja in Collja. Ako se polet obnese, bo Levin imel čast, da je prvi človek, ki je potoval po zraku čez Atlantik sem in tja. Levin je dejal včeraj, da bosta letela tako daleč, dokler bo kaj gazolina. Morda poletita v Detroit ali v Chicagu, samo da dosežeta rekord na daljavo.

Polet se izvrši v prihodnjih dveh tednih oziroma čim bo "Columbia" v redu. Letalo je zdaj v slabem stanju in potrebna so mnoga popravila ter obnove. Iz tega razloga je Chamberlin odklonil pilotiranje rekoč, da "Columbia" ne zmore obratnega poleta in vsak poskus je drzen riziko življenja. Chamberlin odpušuje 12. julija z Byrdom in njegovimi tovariši vred na parniku "Leviathanu."

Kolkje je Levin ponudil Drouhinu, še ni znano; je pa precej visoka vsota in poleg tega je Levin zavaroval Drouhinovo letno za \$50.000 in še posebej njegovega otroka. Levin ne zna besedice francoški, Drouhin pa ne angleški. Prvi je kupil francoški besednjak in se zdaj učil, da bo zgal vsaj nekaj navadnih besed za pogovor s svojim pilotom.

Američani v Parizu niso zadovoljni a tem aranžmno, ker smatrajo, da polet iz evropske strani pripada izključno Francozom. Chamberlin, ki je obrnil Levinu hrbet, je dejal v ožjem krogu Američanov, da je Levin strašno trmoglav človek, ki se slepo vleče v smrtno nevarnost in vleče druge seboj. Zdej je prišlo na dan, da polet v Nemčijo je bil izvršen proti Chamberlinovi volji in na odločno zahtevo Levinovo. Dalje je Chamberlin odložil Levina velikega častihlepa. Vso slavo hoče sam požeti. Vse brzjavke, ki jih je on poslal iz Evrope, je podpisal "Levin in Chamberlin;" on je povsod prvi. V teku poletov na Dunaj in na Češko, je moral Chamberlin v zrak v najslabšem vremenu in vedno sta bila v smrtni nevarnosti — samo zato, da letalo doseže nove rekorde in da bo več slave.

Trgovina z Rusijo ima dobro bodočnost

Tiskarske tvrdke imajo naročila za kataloge v ruščini.

Chicago, Ill. — Intl. Harvester kompanija, Sullivan Machinery kompanija in druge večje korporacije so naročile pri čikaških tiskarskih tvrdkah kataloge v ruščini, da se razdele v Sovjetski uniji.

Trust za poljske stroje je dal izdelati katalog, ki obsega sto strani, in v katerem so slike poljskih strojev. Sullivanova kompanija je zopet naročila katalog, ki obsega okoli sto petdeset strani. Ta kompanija izdeluje rudniške stroje, ki so v rabi v Ameriki.

Ford se je pobotal z židi.

Organiziranje avtomobilskih delavcev v zamahu

Glavni organizator ima svobodne roke. — Organizatorji bodo določili taktiko pri organiziranju delavcev. — Vohunstvo je dobro razvito med avtomobilskimi delavci.

Washington, D. C. — V mesecu juliju so faktično pričeli organizirati avtomobilske delavce v Detroitu. Organiziranje teh delavcev je pričelo brez vika in krika. Kampanja je pričela dne 5. aprila s poltucata organizatorjev, katerim načeluje Paul Smith od Ameriške delavske federacije.

Smith se je nastanil in odvrnil svoj glavni stan v Detroitu dne 28. junija. Prvi teden je konferiral z organizatorji strojnikov, električarjev, tapetnih in drugih rokodelcev. Smith ima proste roke za izdelanje načrta za kampanjsko strategijo.

Henry Ford je dne petega julija priobčil intervju, v katerem pripoveduje, da pet dni dela v tednu pride zanesljivo v avtomobilski industriji in da v njegovih podjetjih ne bodo nasprotovani unijam, dokler unije ne bodo ovirale produkcije. Povedati se pa ne more, ali je Ford priobčil ta intervju, ker je tega dne pričela kampanja za organiziranje avtomobilskih delavcev, ali so pa nanj vplivali drugi vzroki.

Pri zadetih je kakšnih dvajset unij v tej največji organizatorni kampanji, ki je največja od stavke jeklarskih delavcev leta 1919, da se delavci organizirajo v zvezni uniji, ki ima poslovnico od Ameriške delavske federacije. Te unije pa niso predpisale taktike, po kateri se morajo ravnati organizatorji, ampak so prepustile taktična vprašanja organizatorjem, ki delajo pod vodstvom Smitha, da ukrenejo to, kar smatrajo za najboljša.

Komunisti izzvali izgrede v New Yorku

Razbili so protestni shod unij v prid Saccu in Vanzettiju.

New York. — V četrtek je bil na Union Squaru v New Yorku velik delavski protestni shod proti nameravani eksekuciji Saccu in Vanzettija. Shod je sklicalo okrog trideset delavskih unij, ki so odglasovale za eno-urno generalno stavko v ta namen. Prišlo je več kot 10.000 delavcev in vse je bilo v redu, dokler ni prišla na pozorišče pešica komunistov pod vodstvom Ben Golda, ki je znan iz stavke krznarskih delavcev v New Yorku.

Gold je kmalu izzval med zbrovalci kravale, ki so se spremenili v izgrede in provocirali policijo, da je razgnala shod in aretirala šest oseb. Okrog dvajset delavcev je bilo lahko ranjenih.

Druga dva shoda v New Yorku; ki sta se vršila istotako v Manhattanu in Brooklynu, kjer pa ni bilo komunističnih razgrajev, sta izpadla v najlepšem miru in redu. Na obeh je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da governor Fuller izpusti Saccu in Vanzettija na svobodo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

158

Datum v oklepaju n. pr. (June 30-1927) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

WATSON-PARKERJEV TRANSPORTNI ZAKON IN ŽELEZNICARJI.

Ob času vojne in še po vojni je bila nekaj časa zelo glasna zahteva za nacionalizacijo ameriških železnic. Inženir Plumb je izdelal za železniške organizacije načrt za nacionalizacijo železnic, ki je še danes poznan kot Plumbov načrt. Ta načrt je bil tako popoln, da mu privatni železniški interesi niso mogli do živega s kritiko, akoravno so najemali najboljše talente v deželi, da razpajo načrt za nacionalizacijo ameriških železnic kot zmašilo, ki ne prenese kritike.

Bolj ko so privatni železniški interesi napenjali svoje moči, da diskreditirajo Plumbov načrt za nacionalizacijo ameriških železnic, toliko številnejši so postajali zagovorniki tega načrta.

To je povzročilo, da so privatni bizniški interesi izpremenili svojo taktiko in so pričeli prihajati pred kongres s transportnimi predlogami, ki naj bi zadovoljile privatne lastnike železnic, železnicarje in javnost. Prva taka predloga je bila Ash-Cumminsova, ki pa v resnici ni drugega prinesla, kot povišanje dobička lastnikom železnic in podražitev življenskih potrebščin. Preden je bila ta predloga sprejeta v kongresu, so največji dnevniki slikali prijateljske stike, v katerih bodo živeli privatni železniški interesi, železniški uslužbenci in javni interesi, ko ta predloga postane zakon. Komaj je predloga postala postava in je pričela učinkovati, so železniški uslužbenci in javni interesi prav hitro občutili posledice njenega učinkovanja, tako da je nejevolja postala kmalu splošna proti tej postavi.

Bilo je treba zopet nekaj novega, da se potolažijo železniški uslužbenci in se ne poprimejo stare zahteve po nacionalizaciji ameriških železnic. In res kmalu je bila tukaj Watson-Parkerjeva predloga. Privatni železniški interesi so se napram nji obnašali kot divji mož, češ, da je ta predloga izredno škodljiva zanje, železnicarji so jo pa pozdravljali, ker so verjeli, da privatni bizniški interesi kažejo pravo lice svojih čustev napram predlogi, ker jo kritizirajo.

Watson-Parkerjeva predloga je končno postala zakon. In šele zdaj je pokazala, kako brani in zagovarja interese železniških uslužbencev.

Ko se je v smislu tega zakona vršila prva razsodišna razprava in se je proglasil odlok razsodišča, so to predlogo proslavljali železniški uslužbenci za pravično, ker je razsodišče za sprevodnike in zavirače na vzhodnih in vzhodnojužnih železnicah povišalo mezdo za sedem odstotkov in pol. Rekli so, to je šele začetek in logično bodo sprevodniki in zavirači na zapadnih železnicah tudi prejeli povišanje mezde. Ampak razsodišče ni izpolnilo nade sprevodnikov in zaviračev na zapadu. Nepristranski člani razsodišča so soglašali z zastopniki železnic in z zastopniki železniških uslužbencev. Določba o nepristranskih članih razsodišča je v postavi velik dvötip. Ako se zastopniki uslužbencev in železnic ne morejo zjediniti na nepristranske člane razsodišča, tedaj jih imenuje predsednik. To pomeni, da to razsodišče ni nič bolje, kakor nekdanji železniški delavski odbor. Razlika je le tolika, da se sedaj imenuje razsodišče, prej pa železniški delavski odbor. Sedanji razsodiščni odbor ima nalogo preprečiti stavke na železnicah, in to nalogo je imel tudi bivši železniški delavski odbor.

To je že druga lekcija, ki so jo prejeli železniški uslužbenci; odkar so zapustili svojo zahtevo za nacionalizacijo ameriških železnic. Mogoče jih prejmejo še več, preden pridejo do spoznanja in prepričanja, da je treba nacionalizirati ameriške železnice z demokratično upravo na čelu, pri kateri sodelujejo tudi železniški uslužbenci in ki je pod kontrolo vlade, preden lahko pričakujejo, da bodo njih pravične zahteve upošteevane. Dokler so ameriške železnice pod privatno kontrolo in lastnina privatnih železniških interesov, ne morejo pričakovati pravice. Profiti in pravica ne soglašajo. Visoki profiti izključujejo pravico, pravica pa visoke profite privatnih bizniških interesov. Zato ne morejo železnicarji pričakovati pravice od privatnih bizniških interesov.

Pravično o zahtevah železnicarjev lahko sodi le ameriško ljudstvo. Da se to zgodi, se pa morajo ameriške železnice najprvo nacionalizirati. Nacionalizacija ameriških železnic je predpogoj pravice za železniške uslužbence.

Ujedinjenje delavstva v domovini mora priti

Kratki izpiski iz govora Antona Kristana na seji izvrševalnega in drugih odborov Jugoslovanske socialistične zveze.

Chicago. — "Do ujedinjenja cepljenih delavskih strank v domovini mora priti in mi (zadružniki) vršimo praktično delo, da se to ujedinenje pospeši," je izjavil Anton Kristan med svojim daljšim govorom pred sejo odborov J. S. Z. na sestanku v četrtak zvečer. V svojem informativnem govoru je pokazal izredno sposobnost praktičnega voditelja delavskega pokreta, v katerem, kakor se je izrazil, štejejo dejanja, ne besede.

Zelo zanimiv je bil kratel pregled gibanja od leta 1914 do prve svetovne vojne. Približno tako kakor v Nemčiji je bilo v Sloveniji. Celo taktika nemških socialistov v začetku vojne se da zagovarjati, ako upoštevamo da je še lani, po strahoviti golgoti, ki jo je prestalo nemško ljudstvo, oddalo to ljudstvo tri najst milijonov glasov za Hindenburga, maršala vojnega klanja, in le dvanajst milijonov njegovemu nasprotniku — socialnem demokratu. Če postopno socialno-demokratskih voditeljev pri taki masi, leta 1914 pjanji nemške slave, ni bilo drugačno, se ne moremo čuditi. Socialisti v Sloveniji so v tisti dobi gledali v glavnem na to, da ohranijo gibanje vzlic prepovedi Avstrije. To so v prvi vrsti vršili zadružniki, ki so gledali da člani, delavci po mestih niso trpeli toliko glada. Proti koncu vojne pa je nastalo vprašanje, s čem bi več koristili ljudstvu in kako bi uspešneje udeležili delavske zahteve: ali v redno urejeni državi ali v kaos. Socialisti so se odločili stopiti v narodno vlado in izvoliti so Antona Kristana, dasi je bil ležal na smrt bolan v ljubljanski bolnišnici.

Dalje je Anton Kristan razlagal o delovanju in cepljenju po vojni. Zakaj je bilo cepljenje v stranke tako brezupno, pojasnjuje precej jasno Kristanova izjava o taktiki sovjetov, kateri so se hoteli zavaruovati pred zapadnimi silami na ta način, da so v mlh sosednjih državah vzprizorili puče, deloma radi simpatij in deloma radi zlomljenja moči. Kakor je na Ogrskem izbruhnila trenutna revolucija iz Moskve prišedega Bela Kune, tako so skušali doseči v Jugoslaviji in tudi v Sloveniji. Sovjetski voditelji so se zavedali, da

Rojaki v Sheboyganu, Wis., pozor!

Sodrug Anton Kristan je zdaj na govorniški turneji po naših naselbinah v različnih državah. V Sheboyganu bo govoril v ponedeljek dne enajstega julija ob osmih zvečer v Fludernikovi dvorani. Vstopnina za osebo je 25 centov, kar je za pokritje stroškov. Ta vstopnina velja za vse shode po naselbinah, ki priredijo Kristanova predavanja.

Vstopnina za predavanja je navadno 50 centov ali več, toda J. S. Z. vodi izobraževalno akcijo in zato bo tudi prevzela delne odgovornosti ter je določila samo 25c kot vstopnino za ta predavanja. Vstopnina je torej tako majhna, da bi ne smelo radi tega nikogar manjkati na teh izobraževalnih zborovanjih.

Kot je bilo že poročano, je sodrug Kristan gospodarski ekspert Jugoslavije, ki je študiral gospodarska in politična vprašanja sporadično, ter pri tem posvečal posebno pažnjo delavskemu gospodarstvu. Kot tak ve marsikaj, kar drugi priznani ekonomski, ki poznajo le veletrgovske težnje, ne morejo vedeti. Zatorej je tem važnejše, da se sleherni poslužijo redke prilike, ter poseti njegovo predavanje, če le mogoče. Sodrug Kri-

na ta način razbijajo socialno demokracijo, toda na sredstva za svojo ohranitev se niso ozirali. Anton Kristan je bil na sestanku v Berlinu, na katerem so skušali doseči enotnost, ali Rakovski in drugi sovjetski zastopniki so tedaj dejali: "Zal nam je, ker vemo, da se na ta način razbija socialna demokracija, toda naša taktika mora biti taka."

Govor Antona Kristana se je dalje nanašal v veliki meri na zadružništvo. Po Slovenkem se je zelo razširilo in utrilo ter se je zelo razvijalo pri socialističnem delavskemu gibanju. Dejal je: "Naša naloga je predvsem vzbuiliti zavest. Ne klasno borbo samo z besedami, to borbo moramo vršiti na vsej črti — z dejavnimi. Delavčeva žena mora vedeti, da podpira svojega izkoriščevalca, če nese denar v trgovino ali na banko privatnega lastnika. — V delavcu moramo zbuditi samozavest, da je on tudi človek. — Vzbuiliti zavest med maso, to je najhujše in tudi nevaležno delo, ali ko je to doseženo, je nadaljno organiziranje lahko."

Zakaj ni več kooperacije med slovakim, hrvaškim in srbskim delavstvom in zakaj v južnih delih Jugoslavije akorekoč ni nobene delavske organizacije, najboljše predčujejo kratke primere, ki jih je Anton Kristan podal pri sestanku. V Sloveniji je razvita molarna industrija. Tovarna v Ljubljani v par urah producira na tisoče modernih čevljev, čika v Makedoniji, ki sam šiva par upank, pa sli poštenega stola zima. Iz Slovenije do Belgrada so strokovni železnicarji, notri v Srbijo vozijo vlake tisti, ki najbolj pridno agitirajo pri volitvah ter jih nastavljajo izvoljevalni politiki. Po Sloveniji so cestne za avtomobilski promet, v Srbiji morajo povsod peš ali na konju. Razlika v gospodarskih razmerah je tako ogromna, da bi bilo čudno, če bi imeli močnejše delavske zveze.

Vzpodbujevalen je bil nadaljnji govor Antona Kristana glede moralne in gnotne kooperacije z domovino, proti kateremu pa se je oglašil Frank Zaitz, urednik "Proletarca" in navedel žalostne izkušnje s posamezniki in organizacijami v domovini, kar pa je govornik kmalu ugotovil, da se pri iskanju stikov z domovino tu nismo obračali na ljudi, ki bi bili iskreni socialisti. Mnenje na sestanku je prevladalo, da so trdne vezi obojestransko potrebne.

stan je proučeval delavsko gospodarstvo kot prvo in najsolidnejšo podlago za pravo delavsko politično organizacijo, ki naj privede delavstvo usposobljeno na upravo nove družbe, katera bo res to, kar si zamisljamo socialisti kot civilizirano in pravično človeško družbo. Vsi misleci socialistične teorije in prakse so v novem času še bolj natančno sprevideli, da je gospodarska neodvisnost delavstva prvi pogoj politične neodvisnosti in prave samostojne uprave v socialistični republiki. Ker bo sodrug Kristan razpravljal ta vprašanja, ter jih pojasnil in obrazložil v tako poljudnem tonu, da bo vsak lahko z lahkoto razumel, je naš odbor prepričan, da bo naše ljudstvo kompaktno posetilo vsa njegova predavanja po naselbinah.

Torej Slovenci in Slovenke v prijaznem mestu Sheboyganu: zvečer!

Vsi na predavanje v ponedeljek Za odbor — F. S. T.

SKALA V PREMOGOVNIKU SE JE VRTGALA.

Ubila je dva rudarja.

Kulmont, Pa. — Skalovje se je vrtgalo v premogovniku Susquehanna Collieries kompanije in je tako težko poškočovalo dva rudarja, da sta umrla v veliki agoniji.

SLIKE IZ NASELBIN

Tri mlade žrtve vode. Woodward, Iowa. — O tukajšnjih rudarskih razmerah ni vredno, da bi na dolgo in široko razpravljali, ker so ravno tako od muh, kakor drugod. Ampak poročati hočem neki zelo žalosten dogodek, ki se je pripetil roditeljem po imenu John in Lucija Ferinac hrvaškega rodu, stanujoča blizu Highbridge, Madrid, Iowa.

Ko sta omenjena dva s svojo malo hčerko šla 28. junija po opravkih, sta pustila doma dva sinova, stara 15 do 17 let, ter jima prepovedala iti k vodi. Ravno tisti dan pa je nekdo dekla, staro kakih 12 let, švedskih staršev, praznovalo svoj rojstni dan, s kakimi dvajset sosolci blizu reke Des Moines. So imeli že vsake zabave dovolj, so zašli po zabavo v vodo. Tako je tudi starejši sin, Majk Ferinac, hotel pokazati, kaj zna v vodi. Klical je na pomoč, kakor da bi se potapjal, toda voda ga je premagala, da je v resnici potreboval pomoči. Ko mu je brat skočil na pomoč, da ga reši, je tudi on bil brez moči, tako da sta oba se držeč izginila pod vodo. Ravno v trenutku, ko sta se brata borila za življenje, je tudi omenjeno deklo bilo v vodi ter nabralo školjke in predno so se drugi zavedli, kaj se godi, je tudi deklo izginilo. Reva je menda hotela bežati iz vode, ko je videla, kaj se je zgodilo in namesto iz vode je zašla v globlino. Njeno truplo so izsledili daleč od prostora, kjer se je narečca pripetila, šele drugi večer, toda oba brata so našli še isti dan. Tako je voda zahtevala tri žrtve v enem momentu.

Vsak si lahko predstavi, kakšno žalost sta starša morala prestatiti, ko sta prišla domov ter izvedela, kaj se je zgodilo s sinovoma, katera bi že lahko bila v pomoč. Izrekamo žalujoci družini svoje sožalje.

Ako je katera beseda vmes pri tem poročilu, da bi ne odgovarjalo resnici, želim, da mi nihče ne zameri, ker tako mi je prišlo na uho. — Mary Sapon.

Zakaj so slabe razmere.

McIntyre, Pa. — Slovencev je v tem kraju precejšnje število, pa noben ne da od sebe dopisa. Zato sem se jaz namenil malo poročati o delavskih razmerah, ki so po mojem mnenju tu slabše kakor drugod. Da so slabe razmere, je deloma vzrok to, da je vseh vrst narodnosti med delavstvom, drugi vzrok pa bo gotovo v tem, da imajo nekateri svoje domačije in žive nekoliko boljše od drugih; radi česar nastaja ta zavist in zirasiranje. Zasluzek je majhen, plačilni lestevici leta 1917 in tako so tudi drugi pogoji pri delu za delavce jako slabi. Delamo po tri do štiri dni na teden, ali šest dni na dva tedna. Najbolj smešno je, če se pri takih razmerah med delavci še najde kdo, ki pomiluje kompanijo. Tako sem na primer naletel na Slovenca.

Nasprotja med delavstvom je torej dovolj, vendar pa moram dati čast Slovincem, ki ne nasprotujemo tako drug drugemu, kot vidimo pri drugih ljudeh.

Bil sem v Johnstownu, kjer sem našel našega starega unijanskega organizatorja. Vprašal me je, kaj neki iščem tam. Isto sem ga vprašal sam. Jaz za denar in ti tudi! — Rudar.

ŽENA DALA OSTRICI LASE.

Mož pa zdaj nosi dolge lase.

Tuscola, Ill. — Žena Albert Halla si je dala ostrici lase. Njen soprog je takoj sklenil, da se ne da več striti. Soprogu zdaj segajo lase že do ramen, žena pa vprašuje, kaj to pomeni.

Lewis spiše še eno knjigo o pridigarjih.

Berlin, 8. jul. — Sinclair Lewis, ameriški pisatelj, ki je danes prišel sem na obisk, je dejal, da "Elmer Gantry," ki je vzbudil toliko hrupa v Ameriki, še ni popolna slika gnobne ameriških pridigarjev, zato je sklenil spisati še eno knjigo o tem predmetu.

Treba mlj pošton z otroki

Poštenost v občevanju z otroki je tako silno potrebna, da ni nikdar odveč naglašati njeno važnost.

Nekateri starši vedoma varajo svoje otroke, ko skušajo zagotoviti si njihovo poslušnost ali ublažiti strah otrok pred kakim neprijetnostjo.

Deček je šel prvič k zobozdravniku kot prvček možakar. Bal se je pa drugega sestanka. Da ga pomiri, mu je mati zagotovila, da topot ga ne bo prav nič bolelo. Pretreslo pa ga je, ko je našel, da je vdriglo bilo še hujše. Otrokovo brezpogojno zaupanje v mater se je omajalo. Prihodnjic, ko je šel k zobozdravniku, je bil ves zbežan in se ni dal pomiriti. K vsem zagotovilom, da ne bo nič hudega, je odgovarjal: "Zadnjic ste mi rekli, da ne bo bolelo, pa je. Ne maram iti k zdravniku." Trebalo bo dolgo časa, predno otrok zopet pridobi svoje zaupanje, če ga sploh kdaj pridobi.

Otroci imajo jako dober spomin za razne malenkostne prevere, ki se jih starši poslužujejo. Ako se otroku, ko pride čas za njegov prvi obisk k zobozdravniku, pove, da pojde ogledat s izverinjak ali sploh pojde nekam, na kar se otrok raduje, mesto tega pa najde, da so ga pripeljali na zobarjev stol, ne otrok le hudo razočaran, marveč bo brčkone gojil jezo proti zobarju in tudi proti materi.

Starši, ki strahijo otroka z zdravnikom, redarjem, psom ali s čemurkoli, ravnaajo jako nespartmetno. Take pretnje imajo uspeh le enkrat ali dvakrat, ali otrok prav kmalu spozna, da so zdravniki v splošnem prijazni ljudje, da redarji imajo več posla z obvarovanjem otrok kot s kaznovanjem, da je pes dober tovariš itd. Povrh tega pa se nauči, da ni treba verjeti vsemu, kar starši pravijo. Spozna tudi, da je mogoče ovladati druge potom ustrahovanja, in uporabi iste metode proti mlajšim bratom in drugim otrokom. Varni otroka na ta način ne le izpodkopava otrokovo ljubezen do staršev, marveč ga privadi k pospemanju.

Da ni boljšega, bolj sigurnega in pametnega načina za razvoj resnicoljubnosti v otroku kot prizadevanje, da živi v okolju, kjer se mu resnicoljubnost zdi vredna posnemanja. Starši, ki lažejo otroku edino iz razloga, ker je laže lagati kot pošteno povedati resnico, privadijo otroka k lažljivosti. Lažljivost otrok je dostikrat le posnemanje enakega ravnanja s strani drugih članov družine, ki so vajeni izmotati se iz vsake težke potome laži ali samoprevare. Ko se starejši ljudje tako zlahka izgovarjajo s kako pretevo — na pr. z dozvednim glavobolom, ko lažejo, da niso doma, ako se pričakuje kak neprijeten obisk, ki starši sami niso popolnoma odkritosrčni med seboj, ko so poslužujejo takih svaril: "Nikar ne povej mami" ali "Nikar ne povej očetu", ni čuda da se otrok, ki vse to opazuje, nauči smatrati laž kot nekaj, kar utegne biti koristno sredstvo ob raznih težkočah.

Dasi premišljeno laganje in neresnično izpovedovanje je jako običajno pri otrocih, vendar se ti pregreški proti resnicoljubju ne morejo v vsakem slučaju označiti kot abnormalno vedenje, kakor je to slučaj s krađenjem. Laž pa je skoraj vedno v zvezi s krađenjem, kajti službi otroku kot obrambeno sredstvo, da se izogne ponižavanju izpovedi ali kazni. Ako ima otrok uspeh z laganjem, pridobiva samozavest, da je v stanu doseči svoj cilj na tak način.

Najzoprenejši način laganja je oni, ki ga narekuje ljubosumnost ali jeza proti komu. Ni pa posebnega pomena laganje, ki izvirava iz nagona otroka, da se baha s pretiranim opisom svojih činov. Izmišljotine, ki naj povišajo otroka v oči drugih, so naraven pojav v mladih letih. Mnogo otrok živi v svetu bajk in starši utegnejo tolažiti otrokov opis njihovih sanjarij kot premišljeno laž. Ali nagib je po-

ZARKOMET

Komedija za idijote.

Največja komedija v teatru sveta se odigrava od časa do časa, kadar se vodilni vladarji smidejo poleti v kakem rezortu, navadno ob hladnem jezeru in kjer je dosti vlačug, pa govori o razoroženju. Kdor verjame, da so vladarji pripravljene odložiti orožje v času, ko še vsa oblast temelji na surovi sili in ne na pravičnosti ter ljubezni, je zrel za blaznico.

Pač — razoroževanje se vrši že od pamtiveka. Mogotei so vselej oddali orožje v muzej, ko so iznašli boljše orožje. Ko sta bila iznajdena lesen lok in pišca iz ostre ribje kosti, je divjak odložil kamnitno sekuro. Barbar je vrzel lok od sebe, ko je prišla puška.

Danes vlada kanon z veliko granato in bomba s strupenim plinom, ki se vrže iz zraka. To dvoje ostane, dokler ne pride — kaj hujšega in močnejšega. Kanonov in vseh eksplozivov bo hitro konec, kadar kdo odkrije neviden žarek, ki lahko švigne tisoč milj ali okrog sveta in na zaželjeni točki razvije takšno vročino, da se takoj vname in razleti vsaka eksploziva. Takrat bo lahko v enem dnevu uničiti vse zaloge municije, vse bojne ladje — in nabita puška v rokah vojaka bo njegova smrt, če je hitro ne vrže daleč od sebe. To odkritje odpravi v enem dnevu vse armade in bojne mornarice.

Kdo bo ta odkritelj? Če bo pameten človek, ki se ne bo dal podkupiti, bo lahko največji dobrotnik človeštva svoje dobe; ako pa bo slabši ali lump, kar se lahko zgodi, bo lahko s svojimi vladarji vred strahoval ves svet.

Ultramoderen roman.

Vinc in Bona sta se srečala. Takoj sta začutila, da ju nekaj vleče skupaj. Predstavila sta se drug drugemu in se dogovorila, da gresta na medeno potovanje. Ko je bilo konec medenih tednov, sta Vinc in Bona zaključila, da lahko poskusita s poroko.

Ženska razkoračnica iz lasalske okolice.

Vesele, vesele ženice imajo bolne možice. Možički vzdihujejo, ženice se radujejo. Bo tisočake dobila in brž se možila, čim izdihne mož! Da bi le brž, brž! Preljuba ženica; boš kmalu vdovica? Te bom zasobil, za dnarce oskubil. Pozdravlja te, ženica, prijatelj tvojega možica.

Lasalska kresnica.

Uganka za urednika A. S.

Dragi K. T. B.! Ker vidim, da kutarski urednik A. S. menca za nami tudi z ugankami, mu zastavim sledečo uganko: Če vržeš kviško, je "belo, ko pade na tla, je — no ja — rmeno. Kaaaj je to? — Ta uganka je samo zanj. Vsi drugi čitatelji Zarkometa, roke proč! Ako jo pravilno reši — kar upam, da bo, saj spretno ujame Prosvetine dopisovalce pri vsakem stavku! — zapustim Zarkomet in se pridruživ njemu. Jaz sem rad tam, kjer so bistrre glave. — Miha Terrehautski.

Mladoletni bralki.

Mladoletna bralka Zarkometa in članica mladinskega oddelka S. N. P. J. iz Aurore, Minn.: Pošlji svoje ime in naslov, pa pridobim tvojo pesmico o Gridnatu. — K. T. B.

Devet ubitih v železniški nesreči v Nemčiji.

Berlin, 8. jul. — Devet oseb je včeraj izgubilo življenje, ko je vlak padel iz tira in se preuknil v globel v gorah Harz.

vsem drugačen in v takih slučajih ni treba staršem nič ukretni, razen da dajejo razumeti otroku, da njegove bajke niso resnični dogodilji in da oni to prav dobro vedo, ko jih on pripoveduje. — F. L. I. S.

Vesti iz Jugoslavije

Velik požar v Bregah pri Krškem. Na Bregah pri Krškem je v noči od 23. na 24. junija okrog 1. zjutraj izbruhnil na dolej še nepojasnen način požar, ki je povzročil ogromno škodo. Le požrtvovalnemu delu in naporu gasilcev, ki so prihiteli na lice mesta, se je zahvaliti, da katastrofa še ni večja, dasi je pet posestnikov spravila skoraj na beraško palico. Ob 1. ponoči je zadonel v tihjo dolino plat vrnova in kmalu nato je zazarelo nebo daleč naokoli. Ljudje so prestrašeni hiteli iz hiš in na svoje nemalo začudenje spoznali, da gori sredi vasel. Ker je izbruhnil ogenj ponoči in ni bil takoj zapazen, se je naglo širil in kmalu je bilo kar 16 poslopij in plamenih. Radi pomankljive vode je bila reševalna akcija zelo otežkočena. Prvo je prihitelo iz Cerkelj, kmalu za njim pa sosednje gasilno društvo iz Leskova. Ker ni bilo dovolj vode in so bili vsi studenci v najkrajšem času izčrpani, so se morali gasilci poslužiti gnojnice. A tudi te je kmalu zmanjkalo. Kljub temu pa so združena gasilna društva, podprta od domačinov, ki so neumorno od daleč prinašali vodo in pomagali pri reševanju, posrečilo po hitrih in končno pogasiti. Petim gospodarjem je do tal pogorelo 16 poslopij z vso krmo in poljskimi prideletki ter gospodarskim orodjem. Večinoma se je posrečilo rešiti živino in pohištvo. Škoda se ceni nad pol milijona dinarjev. Oškodovani kmetje so bili zavarovani le za malenkostne vsote, večinoma se v predvojni višini tako, da trpe ogromno škodo. Posebna hvala gre razen požrtvovalnim gasilcem tudi Vinku Bonu, veleposesniku in trgovcu iz Krškega, ki je dal na razpolago dva para konj za prevoz brizgalne in s tem v veliki meri pripomogel, da je imela pravočasna reševalna akcija uspeh. Pogrešali smo dvoje gasilnih društev iz soseskine. Ta strašni dogodek pa tudi ponovno dokazuje, kako nujno potreben bi bil v bližini vasi vodnjak ali vsaj večji ribnik tako, da bi bilo v nesreči na razpolago vsaj dovolj vode.

IZ PRIMORJA

Pred usodepolno odločitvijo rudarjev v Idriji. Kaj naj se končno zgodi z idrijskimi rudarji? Ali naj se odločijo za asimilacijo, to je podražavljenje ali za regulacijo svojih plač. V prvem slučaju bi postali državni uslužbenci z dnino 16 do 22 lir, izgubili bi svojega zdravnika, rudniška sola bi prišla v druge roke in dosedanja službena leta bi se ne vštela vsa v nov poslovni red. Tako je razlagal rudarjem na shodu fašist Chiarelli iz Gorice. Glede regulacije plač bi trebalo predložiti načrt. Delavstvo je dobilo glasovnice, da se odloči ali za asimilacijo ali regulacijo. Pretežna večina delavstva se shoda ni udeležila, ker že predobro poznajo fašistično skrb za idrijskega rudarja. Nedavno se je razglasilo, da se rudarske mezde znižajo za 30 odstotkov.

V Mirnu pri Gorici imajo novo cerkev, ki jo je goiški nadškof posvetil pred nekaj dnevi. Na levi strani cerkve je liktorski znak, z napisom "Anno V Era Fascista".

Pri Volarjih so šli trije otroci po ozki brvi čez Sočo. Koncem brvi so zašli v naraslo Sočo. Dva so rešili, otrok družine Leban pa je utonil.

Ponesrečil se je dobro znani stavbni podjetnik Leopold Faganel v Gorici. S prijateljem H. Frančeskinom se je vozil na motornem kolesu po opatjeselskem klanču navzdol. Na ovinu je motorno kolo izgubilo ravnotežje. Frančeskin je odskočil, Faganel pa je oblezel nezavesten. Ko so ga odpeljali v Gorico, je med potjo umrl.

KDO VE. kje se nahaja Pietro Natale Luigi Gavagnin, rodom iz Pelicestrine. V Združene države je prišel pred 40 do 50 leti in je menda umrl leta 1914 v Washingtonu, Bostonu ali New Yorku ter menda zapustil tudi veliko imetje. Jugoslovanski poslanik prosil, če bi kdo kaj vedel o iskanem, naj sporoči na naslov: "Legation of the Kingdom of the Serbs, Croats, and Slovenes, Washington, D. C."

Pet let zapora za 63letnega grešnika. Chicago, 8. jul. — Francis Lafferty, 63 let star, je včeraj bil obsojen, ko je na kriminalnem sodišču priznal, da je posilil 13letno dekle, ki je delala pri njem v pisarni, na pet let ječe. Dekle ga je po zlorabi obtožila in stárel je brez obotavljanja priznal zločin.

Krvav pretep na italijanskem parobrodu. Iz Splita poročajo: Naši izseljenci, ki so se te dni vrnili iz južne Amerike preko Trsta s parobrodom "Canova", pripovedujejo, da je na nekem drugem italijanskem parniku prišlo do pretepa med našimi in italijanskimi izseljenci. Naši so peli narodne pesmi, Italijani pa so jim odgovarjali z italijanskimi. Tekom konflikta se je razvil sredi pretepa, v katerem — kakor trde — je bil eden naših ljudi ubit in vržen v morje. Nek drugi izseljenec je bil na očesu težko ranjen in je tekotom zdravljenja izgubil oko. Splitska policija je v zvezi uvedla obširno preiskavo.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl Ivan Jenko, poštni poduradnik v p. in dolgoletni sotrudnik Obrtne banke. — V Cerknici je umrl tamošnji šolski upravitelj Adolf Harmel. — V Trbovljah je umrl Ivan Deželak.

SKOZI ŽIVLJENJE

Spremljala me je skozi življenje tvoja misel. Ko sem hodil v zgodnji pomladi po logu, kjer je in tal kipele lepo novo življenje, polno krasote, je priletela po zraku čebela, se mi vsedla na roko, nevidno zmajala z glavo, ker ni našla med prsti sladkega nektarja, odletela v daljo... je za mano v vrbovem grmovju zasumelo. In če prav bi se ne ozrl, bi vedel, da je to bila tvoja lahna božajoča misel. Objel sem grmovje vrbovih šib, ga pritisnil k sebi, saj je bila v njem tako lepa, čista bolest.

Vseposodi sem jo arečeval, v veselju in tugi — iz sladkega sna me je zbudila, ko je dihnila poljub na moje lice — sredi dela mi je s čela obrisala potne kaplje in v sužnosti robstva, ko je grlo hrepenelo po kapljici vode, mi je pritisnila na osušena usta dolg poljub blagodejne tekočine — tvoja misel, ki sem jo zavrgel v napuhu... Sredi žirnega mesta se križajo ceste na vse vetrove. Tam sem ugibal, po kateri bi krenil: ali na levo, ali na desno, proti severu, jugu, kam? Kje bo bolj ravna cesta, kje bo manj trnja in več rož. Med množico ljudi, ki so vrveli mimo mene, sem te zagledal, kako si pripravala na lahni krilih, me objela, ter pokazala pravo smer. In ni mi bilo žal. Se danes mi ni, ko si se mi že davno odtujila.

Bilo je nekega dne, ko sem korakal po bell, od solca razbeljeni cesti naprej, naravnost in si me ti hladila s prozornimi krili. Na desni in na levi je sijalo močvirje polno blata, onkraj njega pa je igrala godba, lahno božajoča, zapeljiva, polna lažnjive poezije. — Nje diš me je omamil, da sem z bele ceste stopil v močvirje ter ti postal nezvest, a ti si jokajoče odplula od mene — in od takrat te nisem videl več.

Povsodi sem te iskal, v bliščečih dvoranah, z atlasom, svilo, baržunom odetih spalnicah, aredi parkov, na cvetoči terasi, v prosti naravi, sredi zelenega gozda: med zlato žitno polje sem se vlegel in te čakal, pa te nisem mogel uzreti.

Kam si odšla? Objel sem črnolaso, plavooko deklico, na ustih blondinke iskal tvojega diha, te svilnate lase trgala z rokami, jih metal na tla, da so po njih hodile moje od močvirnega blata in trave umazane noge, vse zaman. V obupu sem se vdal, da me je življenje prijelo v svoje močne roke in me metalo, zdaj na desno, zdaj na levo, navzgor k solnčnemu svitu resnice, navzdol v blatno močvirje. Nič ni bilo moči v meni, nič vere v dobroto, vse prazno in pusto, vsakdanje — odkar sem izgubil tebe.

Končno, ko sem se popolnoma obupal, ko mi je bilo življenje samo še muka, sem te zopet uzrl. V temni podzemski luknji, kjer so na smrdljivi slami spale utrujene postave, kjer

so male izsušene ročice prosile kruha, sem te zopet našel. Pokleknil sem pred tabo, svetla, čista krajčica. Dolga je bila spoved, polna prestopkov — in vendar si mi odpustila, poljubila me v znak sprave na čelo... O, ti zlata, rdeča ljubezen...

RAZNO.

Sredstvo za shujšanje. Nekeje v Nemčiji so se pogodile nesrečne debeluške, da osnujejo svoje društvo. Tako se je rodil "Klub debelušk", njegova naloga pa je, pripomoči članicam do čim prejšnjega in čim temeljitejšega shujšanja. Toda motil bi se, kdor bi menil, da so hotele Némke doseči svoj cilj s starimi, že diskreditiranimi sredstvi, n. pr. z različni drožami, strupili. Ne; iznajdljivke so si nejele veliko, udobno opremljeno hišo, ki jo zdaj vsak dan lepo snajžijo in ribajo — skratka, opravljajo delo sobaric, dekel in služkinj. Ta posel opravljajo dan za dnem po več ur in pravijo, da so z uspehom vrlo zadovoljne. Pa bi nemara poskusile v lastnem gospodinjstvu! Vsekakor bi jim bilo ceneje, čeprav ne originalneje...

Haywood piše svoj življenjepis. Moskva, 8. jul. — William D. Haywood, bivši vodja I. W. W. v Ameriki, je zdaj zaposlen s pisanjem svojega življenjepisa in zgodovine delavskega gibanja v Združenih državah, v katerom je bil sam udeležen zadnjih dvaset let. Haywood se je zadnje čase jako postaral.

Slovenska Narodna Podporná Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESEK:
Predsednik Vincent Calkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7 Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolniškega oddelka Lovrenc Gradisek; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODESEK:
Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alech, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupancič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK:
John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trčelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Schragel, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podbol, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Sular, Box 104, Gross, Kans.

BOLNIŠKI ODESEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Lovrenc Gradisek, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Joseph Zorho, R. F. D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R. R. 8, Box 89, Pittsburg, Kans.; Jugospad; Frank Klan, Box 958, Chisholm, Minn.; za sev. zap.: John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedek, 6499 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hranč, 553 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitelveni odbor:
Frank Vidmar, predsednik, 2502 Augusta St., Chicago, Ill.; John Ollip, 2436 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Geschel, 3952 So. Broadway, Denver, Colo.

POZORI!—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIO: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednate vobče se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.



Ničesar ne manjka!
Vse kar so kdaj kadilci želeli - je v okusu, ki zadovolji vse!

PRAVI tobakov okus ne potrebuje nobenih ponarejenih primesi. Ako je tobak sam dovolj dober, potem sam daje tisto sladkost, bogat duh, nežnost in milobo in sploh vse, kar človek želi od cigarete. In Chesterfield to store! Izbrana dozorelost, vonj in izvrstne vrste tobak za kajenje je zbran skupaj pravilno! Vi dobite popoln vžitek njih nenavadne dobrote, ne spremenjen in ne pokvarjen. Ni preveč poslanjen — svetovno najboljši tobak in najzadovoljivejšje pripravljen, ki so ga še kdaj kadilci poznali!

Chesterfield
CIGARETE

PRIZNANJE SE MORA UPOŠTEVATI

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

JONATHAN SWIFT (1667-1745)

Swift se je rodil v Dublinu na Irskem in se je šolal na kolegiju svete Trojice v Dublinu.

Pesnik Dryden je uničil Swiftove prve pesniške poizkuse z odlično pripombo: "Priatelj Swift, vi ne boste nikoli pesnik."

Osnoval je tudi slavni Scriblerusov klub, v katerem so bili glavni člani predstavniki tedanje angleške literature.

Leta 1710 so ga osebni interesi gnali, da se je družil s torijci in je dve leti nato izdal list "Examiner", v katerem se je srdito vrgel v politično borbo.

Swift je bil človekoljub in takega ga je življenje čakalo še veliko razočaranj. Ko je deset let nato bila vzprizorjena velika igra z irskim ljudstvom na ta način, da je vlada znižala vrednost denarja, je to izzvalo celo serijo Swiftovih najbolj strupenih in mojestarskih satir v "Pismih M. B. Drapierja".

ne bodo svojim roditeljem v breme." V tej in silnih razkošnih satirah je najbolj neprizanesljivo bital krivično in srce trgajočo revščino njegovega ljudstva.

Swiftov ženski ideal je bila "nesrečna Stela" (Esthera Johnson), v kateri je zajemal svojo duševno moč. Po njeni smrti je pehala tudi njegova silna sateljska moč, ali bolje, prenehala je biti tako urejena, kajti trenzen um ga je zapuščal.

Pri čitanju Swiftovih del ne smemo nikoli pozabiti razmer, v katerih se je pisatelj nahajal in da je bil sam redovnik. V njegovi brezobzirni satiri vidimo, kako silno je Swift sovražil človeško nestanovitnost in krivičnost.

Ivan Sergijevič Turgenjev:

NESREČNICA

Poslovenil I. P.

(Dalje.)

Britki dnevi so nastopili zame... moja edina tolažba je bila godba in udala sem se ji z vso dušo. K sreči je imel gospod Ratč mnogo opravila, pa pri vsaki priliki mi je dal čutiti svoje sovraštvo, kakor je obljubil.

Njega ni nikdo pričakoval, jesen je bila že davno nastopila! Šel je v pokoj zaradi nekih neprijetnosti; nadejal se je dobiti Aleksandrovskega reda — a dali so mu samo tobačnico.

Drugi dan pred kosilom sem imela razgovor z njim. Prišel je k mojemu očimu na povelje Semena Matvejiča in dobil me je v našem majhnem salonu. Jaz sem že hotela oditi, pa me je zadržal. Bil je jako živ in priljuden v vsem svojem obnašanju in govorjenju.

On je jako ljubil glasbo, sedel je v salonjač, podpiri je svojo kodrasto glavo z roko in pazljivo je poslušal. Niti enkrat me ni pohvalil, pa jaz sem vedela, da mu dopade moje igranje, in z navdušenjem sem nadaljevala.

tveji mi je izkazoval res nekako spoštovanje, pa v tem človeku je bilo nekaj, kar me je strahilo in pehalo od njega. To se ni kazalo v njegovih besedah, a v njegovih hudobnih očeh in v hohotanju. On ni nikdar govoril z menoj o mojem očetu, svojem bratu, in zdelo se mi je, da se ni izogibal tega razgovora zato, ker ni maral vzbujati v meni častihlepnih misli in hrepenenj, a iz nekake drugega vzroka, katerega takrat še nisem prav umela, pa vsiljeval mi je čudne misli, od katerih sem zarudevala.

"Oh, čutim, da ne morem nadaljevati tako, kakor sem začela: prebridi si ti spomini. Zlasti zdaj ne morem mirno pripovedovati... In čemu to skrivati? Jaz sem se zaljubila v njega in on v mene.

"Kako se je to zgodilo, tudi ne bom pripovedovala. Dobro pomni, da od tega večera, ko je on prišel v salon (sedela sem za klavirjem in avirala neko Weberjevo sonato), ko je on stopil lep in postaven, v kožuho z baržunom obhitel, naravnost z mraza v sobo, in otresel iz se s aokolove kape, ter pogledal mene in začudil se, prej nego je izpregovoril z očetom. Od tega večera nisem mogla več pozabiti tega mladega in milega obraza. On je izpregovoril in njegov govor je prešinil moje srce... Ta moški in tih glas in v vsakem zvonu taka poštena duša! Semen Matvejič se je razveselil sinovega prihoda, objel ga je in vprašal: "Na štiri najst dni? kaj ne? na dopust?" — in odpeljal je mene. Dolgo sem sedela v svoji sobi pri oknu, ki gledala luči, ki so gorele v gospodski hiši. Zrla sem tja in poslušala nove, neznane notranje glasove, mene je zanimal ta živ nemir in nekaj novega, neznanega, svetlega je prešinjevalo moje dušo.

"Drugi dan pred kosilom sem imela razgovor z njim. Prišel je k mojemu očimu na povelje Semena Matvejiča in dobil me je v našem majhnem salonu. Jaz sem že hotela oditi, pa me je zadržal. Bil je jako živ in priljuden v vsem svojem obnašanju in govorjenju, v vsem svojem obnašanju in govorjenju, v vsem svojem obnašanju in govorjenju.

On je jako ljubil glasbo, sedel je v salonjač, podpiri je svojo kodrasto glavo z roko in pazljivo je poslušal. Niti enkrat me ni pohvalil, pa jaz sem vedela, da mu dopade moje igranje, in z navdušenjem sem nadaljevala.

Jonathan Swift:

Moj skromen nasvet.

KAKO PREPREČITI, DA OTROCI UBOGIH STARŠEV NA IRSTEM NE BODO BREME SVOJIM RODITELJEM IN DRŽAVI TER DA BODO OBREMEN KORISTNI PUBLIKI.

Nekaj žalostnega je za tiste, ki potujejo skozi velika mesta in po deželi, ko vidijo po ulicah in cestah, pri vratih kolib cele skupine beračic, katerim sledijo po trije, štirje ali po šest otrok, ki vsi razcapani nadlegujejo vsakega popotnika za miloščino.

Mislim, da vse stranke priznajo, da je to neznansko številno otrok v narodnih, na hrtih ali pri krilih mater in šestokrat tudi očetov, vsaj v sedanjem brezupnem položaju na veliko ikodo kraljevini. Zato pa bi oni, ki bi iznašel dovoljena, pocenaki in lahek način, kako napraviti iz teh otrok zdrave in koristne člane države, zaslužil toliko, da mu publika postavi spomenik kot narodnemu rešitelju.

Ampak moj namen sega še veliko dalj kot preskrbeti samo za otroke profesionalnih beračev, v veliko večji meri se zadeva tiče vseh otrok primerne starosti, ki so jih rodili starši, ki so ravnata malo sposobni vzdrževati jih, kakor tisti, ki prosijo naše miloščine po cestah.

Radi sebe moram zatrditi, da sem razmišljal o tem važnem predmetu že dolgo let in sem tresno preudaril več načrtov drugih, ki so svetovali ali katerih nasvete sem pri razmišljanju vse spoznal za sgrešene. Resnica je, da ima otrok, brž ko pride od matere, dovolj hrane v njenem mleku skozi eno solinčno leto in da ne potrebuje dosti drugega, življa in v največ slučajih ne veliko več kakor v vrednosti dveh šillingov, kar mati gotovo dobi s postavnim beračenjem, in ravno pri enem letu starosti je, za katerega predložim svoj nasvet, po katerem naj se uredi tako, da bodo otroci samo v pomoč pri prehranjenju in deloma tudi oblečenju tjaštev, namesto da bi bili še v daljno breme staršev in župnij.

(Dalje prihodajk.)

Janko Telban:

SREDI NOČI...

Rosna je bila trava in mrzle kaplje so se vzpenjale po nogah, da so odrevenele, kakor bi bilo zazidane v ledu. Iz gozda so se rogale pošasti, staršne v svojem tihem molku, zvezde z jasneke neba, čreda tulečih volkov. Dve misli enega telesa sta plavali po livadi, kakor dva bela goloba, orla v vrtočlavi visocini — dve utvi...

Zadeli sta druga ob drugo, a nista se našli. Njih krila so bila umazana, ker je iz njih diha bruhala strast trenutka. Od severa je potegnila burja, kosti so zaoklepale v mrazu, dve bitji sta iskali v objemu toplote, tam daleč na poljani pa je zajokalo: "Nisem te razumela. Tako zmedeno govoriš. Zakaj mi odpiraj nove, nepoznane svetove? Čutim, da so lepi, pa se jih bojim, kakor črnih pošasti tam za selenimi smrekami, v njih tihem zaničljivem molku. Pusti me v moji priprosti samoti. Tam doli v dolini, kjer gore plinove svetilke, poginem in črna bo tvoja duša, brez pokoja bo tavalala, ako vtrgaš cvetko, ki bo, brez življenja zvenela v tvoji gumbici ob vročih žarkih pekočega solca."

Dve misli sredi noči, ki se nista našli. "Poljubi me... še enkrat... Dosti je! Pojdi..." "Dolga je še pot v dolino in temna je noč v jarku čakajo škali, raztrgajo te. Prišli bi potem iz doline ljudje, z novimi svetovi v dušah, ter te našli krvavečega na rosnih poljani. Bele rokavice bi umazale rdeča tekočina, moja duša pa bi plakala sredi gozdov po izgubljeni sre-

ci, ki je niti poznala nisem, samo čutila sem njeno bližino. — Preveč bi je bilo in prekmalu bi minula. Trajala bi samo trenutek in bridko bi bilo spoznanje, ko bi izprevidel, da se si v par — kruto varal..." "Pojdi in posabi..." Dve misli, dve utvi enega telesa sta plavali po livadi in se nista našli. Iz gozda so se rogale pošasti, čreda lačnih volkov in škali so tučili v jarku. Jaz pa sem odšel sklonjene glave v dolino...

Dve darili za nove naročnike

Ador se potruji v sodanji kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveta" in polje cele vaše upravnike, dobi krasno samonapojno pisalno pero in avtomatični svinčnik z lepim slika in znakom S. N. P. J.

Slab tek?

Mr. Alex Taylor, Gator, Ala. pravi: "Noga-Tone mi je doživela pomoč. Ko sem ga začel jemati me je bolelo na strani, vsem mišam do jedi in na silno politiko po noči. Sedaj je bolečina prešla, imamo dober tek, imamo okrepitve spalne ter še potujem boljši v vsakem oziru." Tisole mož in žena je imela v letu 35 let te težave. Nekatere so bili oslabili in nervozni, drugi so imeli nezadostno telesno, glavo, omotico, spet drugi so trpeli vsled sedeljskih bolečin, nezadostni ledvic in slabe prebave. Noga-Tone jim je izboljšal zdravje in moč. Ono polje mož in ženske dober tek, imamo okrepitve spalne ter še potujem boljši v vsakem oziru. (Adv.)

KLIC VODE.

Voda vas kliče in ne obotavljajte se je ubogati! "Voda, zrak in čistoča so moja glavna zdravila!" Ta Napoleonov izraz se večkrat ponavlja, ampak ako bi bil on živ! — nekaj stoletij več in ako bi se spoznal s Trinerjevim grenkim vinom, tedaj bi on



gotovo dodal še toniko k njegovim trem priljubljenim zdravilom. Voda pomenja čistotnost na zunanji, Trinerjevo grenko vino pa notranjo čistost, obe dve sta življenjski potrebščini enake vrednosti. "Ottumwa, Ia, junija 8, 1927. Jaz sem poskušal Trinerjevo grenko vino s tako dobrim uspehom, da ga ne bode več nikdar manjkalo v naši hiši. J. V. Vega." Na prodaj je v vseh lekarnah in pri trgovcih z zdravili, vzorec steklenice se vam pošlje po prejemu 15c od Joseph Triner Company, 1838 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Poskusite tudi Triner's Flit-Gass, priredan z vijoličnim duhom. Umori muhe in komarje na mestu. (Adv.)

Agitirajte za "Prosveto"!

NAROČNIKI POZOR!

Znamstvo (Junij 30-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne nastavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pošite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Član S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člano \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

All ste se naročili Prosveto ali Mladinski List svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je odli dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Z vsakim minulim letom

raste naša dolžnost in odgovornost napram velikemu številu naših odjemalcev, kateri stopnjema vlagajo svoje prihranke v hipoteke (mortgage) in bonde, katere mi prodajamo.

To velja posebno v današnjih časih, ko morajo biti posestva oprezno in razumno ocenjena, kar se zgodi le z večletno skušnjo, brez katere ne bi taka cenitev mnogo veljala.

Posamezni vlagatelj nima te skušnje, za katero se mi že 40 let žrtvujemo.



KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE., vogal 19. ulice CHICAGO, ILL.

ZAVARUJTE VAŠE DELOVANJE Z NAŠO DOLGOLETNO SKUŠNJO.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

POŠTE PO INFORMACIJE NA NASLOV:

S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA